

Píseň: S375 – Volný jsem + **modlitba;** **Čtení:** Mk 10, 46-52

Milí přátelé,

na poslední biblické hodině jsme se věnovali oddílům o Ježíšových slovech o utrpení a o Žádosti obou Zebedeovců. První oddíl opět ukázal, že Ježíšovi lidé prostě nerozuměli. Dokonce v nich jeho slova budila obavy, nervozitu a strach – a to dokonce i mezi jeho nejbližšími učedníky.

Druhý oddíl minulý týden ještě více podtrhl neporozumění nejbližších učedníků. Po Petrově trapasu u prvních Ježíšových slovech o utrpení (Mk 8, 31-38) selhávají i druzí nejbližší: Jakub a Jan Zebedeovi, Ježíšovi bratrance, přezdívaní Boanerges („synové hromu“). Tváří v tvář Ježíšově svěřením se o utrpení, smrti a vzkříšení je zajímavá pouze a jen, zda budou oni v Kristově slávě sedět po jeho pravici a levici. V jiných podáních tuto prosbu přednese dokonce jejich matka...

Navzdory tomuto nepochopení však Jakub i Jan dostali svému rozhodnutí „pít stejný kalich jako Kristus“ a „podstoupit stejný křest jako on“. Oba byli mezi prvními mučedníky pro Krista...

Poslední uzdravení

Dnešním oddílem začíná další přelom v Markově podání evangelia. Příběh o slepém Bartimaiovi je posledním příběhem Ježíšova uzdravování. A již úzce souvisí s poslední kapitolou Ježíšova života: s působením v Jeruzalémě.

Ježíš tak již zcela opustil „Galileu pohanů“, kde působil většinu času (zejm. v Kafarnaum a okolí). Jericho se nachází nějakých 22 kilometrů severovýchodně od Jeruzaléma. Tedy jeden den procházkové chůze. Čas mocných činů pominul, vždyť kvůli nim Ježíš nepřišel. Přišel kvůli kázání, tedy kvůli učení (Mk 1, 35). A teprve nyní, v blízkosti Jeruzaléma, se stane Ježíšovo učení centrem zájmů také jeho následovníků. V Galileji a okolí byly v centru právě mocné činy, po kterých lidé většinou odcházeli od Ježíše pryč.

Tím nápadnější je tento přelom, když dalším oddílem je vstup do Jeruzaléma (Mk 11, 1nn).

Bartimaios

Bartimaios je uzdraven při odchodu z Jericha. Všimněme si, jak Marek zcela přechází, co se v Jerichu dělo: „Přišli do Jericha. A když Ježíš vycházel s učedníky...“. Víme velmi málo z toho, co Ježíš dělal. Evangelijní podání zachycují zhruba rok jeho veřejného působení, možná méně. A i z toho roku máme jen velmi kusé zprávy. A ještě ke všemu zprávy nikoliv historické, ale zvěstné.

Bud'me tedy opatrní na nejrůznější snahy o poznání „historického Ježíše“, ba dokonce „Ježíšova sebepochopení“. Taková témata nemáme v podstatě vůbec na čem založit.

Podobně jako ostatní evangelisté, i Marek na sebe v tomto oddílu nechtěně prozradí, že hebrejsky ani aramejsky v podstatě neumí. Bartimaios totiž aramejsky (po vzoru hebrejštiny) znamená právě „syn Timaiův“ (Bar-Timaios). Stejně jako např. jméno Bar-Kochba znamená „syn hvězdy“. Markova věta tedy zní: „... seděl u cesty syn Timaiův, syn Timaiův, slepý žebrák“ nebo „... seděl u cesty Bartimaios, Bartimaios, slepý žebrák.“

Marek netušil, že jím ku domnělé pomoci předložená informace o tom, čím je Bartimaiův syn, je již obsažena v jeho jméně. Inu, Bible je plná nedostatků a chyb, psali ji lidé¹. Ano, inspirování duchem svatým, ale inspirování jím v obsahu, ne v užitých formulacích.

Tak je dnešní oddíl, krom jiného, hezkým příkladem, proč je nesmyslné a nepoučené brát Bibli doslova. Je dobré a moudré přiznat, že evangelisté byli obyčejní lidé jako my a jejich práci ani nikdo nezkontroloval. Na rozdíl od starozákonních spisů.

Jméno Timaios, tedy jméno Bar-Timaiova otce, pak pravděpodobně pochází z hebrejského kořene t-m-a, jež znamená

¹ Pozorný čtenář znalý řečtiny (nebo čtoucí kralický překlad) si také všimne, že Marek nebyl příliš zběhlý ani v řečtině (na rozdíl od Lukáše). První věta dnešního oddílu totiž v přesném překladu zní: „Tehdy přišli do Jericho“. Marek uvádí název Jericho v akuzativu, tedy ve 4. pádu!

„být nečistý“. Tak rozumíme Bar-Timaiově situaci. Je slepý a ještě ke všemu syn nečistého. Ve společnosti tedy vnímám jako dvakrát nečistý, poskvrněný před Bohem – slepotou ho přece Bůh nepotrestal pro nic za nic!

Takové bylo tehdy běžné (ale ne automatické pro všechny!) uvažování. A přetrvává, bohužel, mnohdy dodneška: Nemoc, nehoda a neštěstí jako Boží trest.

A do této situace přichází Ježíš a kolem něj velký zástup. Z ničehonic se během jejich chůze začne ozývat křik na celé kolo: „Smiluj se nade mnou, synu Davidův.“ Představme si trapnost celé situace: Slepce pokřikuje, že něco chce. Obtěžuje okolí, aby dostal, co chce. Proto ho mnozí napomínali, aby mlčel. Pokřikování a křičení se do „slušné“ společnosti prostě nehodí. Představme si, že by někdo začal něco vykřikovat třeba během bohoslužeb. Nebo teď na biblické hodině.

Bar-Timaios se však nenechal umlčet a křičel o to víc (v. 48). A světe div se, ono to fungovalo! Ten Ježíš z Nazareta vyšel vstříc tomu narušovateli veřejného pořádku, posvátného „pax romana“².

Takže je v pořádku vyjít vstříc tomu, kdo hodně vyřvává a křičí a ruší okolí a ztrapňuje všechny přítomné, dokud nedostane, co chce? Kdepak. To je stejně mylné jako názor, že Bible je Slovo Boží (vždyť jen dnešní oddíl obsahuje řadu chyb!). Obsah daných výkřiků je velmi podstatný. Pokud by tu někdo z nás začal vykřikovat, že má asi infarkt, také bychom přerušili dění a volali záchranku a snažili se mu pomoci.

Tak i u Bar-Timaia, toho Syna-Nečistého: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Bar-Timaios v první řadě pochopil, kdo je Ježíš z Nazareta. Sice poplatně své době, ale přeci jen je kus pravdy, že Ježíš je Syn Davidův. V druhé řadě nežádá o nic konkrétního. Rozhodnutí obsahu i formy Ježíšova milosrdenství nechává na něm. Prosí ho právě o jeho milost.

² Tak je dobré vidět i tento rozměr dnešního oddílu: Ježíš schválil porušení zcela „normální“ a „vždycky trvajících“ tradice, jako je důležitost veřejného klidu a pořádku v Římě, aby pomohl bližnímu.

Zde protestant rozumí velmi dobře: Co jiného také žádat od Krista, než milost? Co lepšího nebo vhodnějšího? Co užitečnějšího? Boží milost je „unum necessarium“, tedy „to jediné nezbytné“ pro člověka, řečeno s Jednotou Bratrskou. Jsme-li příjemci Boží milosti, máme vše, co je nezbytné.

Markova kompozice chce sdělit, že právě pro tento obsah dal Ježíš Bar-Timaia zavolat.

Ježíšova tvrdost

Čímž se také ukazuje rys Ježíšova působení, který snadno „padá pod stůl“. Zejména od dnešního oddílu dál podává Marek zprávu o velmi tvrdém Ježíšově jednání. Nejenom, že Ježíš Bartimaia sám nezavolá, nejenom, že řekne okolostojícím, ať ho zavolají, ale ještě nechá toho slepce jít samotného až k sobě. Nejde mu vstříc, přestože Bar-Timaios nevidí. Nevyšle nikoho z toho „velkého zástupu“, aby mu pomohl. A oni mu ani nepomohou jinak, než slovem. Slepce musí sám, poslepu, dojít k Ježíšovi Nazaretskému. Musí sám poslepu dojít k Synu Davidovu, o jehož milost prosí.

Zástupy ho pak alespoň podporují, to je potřeba neopominout (v. 49): „Buď dobré mysli, vstaň, volá tě“ (kralický překlad). Zároveň je zřetelné, jak se převrátilo chování zástupů: Od umlčování Bar-Timaia k jeho podpoře. A stačilo k tomu jediné Kristovo slovo. Taková bývá síla autorit. Zejména pak autority Boží.

A Bar-Timaios, ten slepec, odhodil svůj plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi. Jak zvláštní následnost úkonů: Sedící slepec se nejprve svléká, což mu muselo jít těžko a trvat dlouho. Poté tento už jen velmi lehce oblečený (nebo nahý?) slepec vyskakuje na nohy. A jde k Ježíšovi. Logické je nejprve vstát a potom odkládat oblečení. Vsedě se oblečení odkládá obtížně takřka vždy. Tím obtížněji, když jsme oblečeni do tuniky, která je od ramen až po kotníky.

A pak vyskočit? Když jsem slepý?

Marek samozřejmě uvádí tuto posloupnost úmyslně. Chce naznačit Bar-Timaiův spěch, který je tak velkz, že Bar-Timaios

nejdná moc logicky. Vždyť ho vyslyšel Syn Davidův a volá ho k sobě!

A následuje opět tvrdé: „Co chceš?“ Tato Ježíšova tvrdost se projeví opět u fíkovníku (Mk 11, 12+14+20+25) i u „očistění chrámu“ (Mk 11, 15-19). A opět u „Sporu o Ježíšovu pravomoc“ (Mk 11, 27-33) atd. V Jerichu a Jeruzalémě je tento přísný a tvrdý Ježíšův postoj velmi zřetelný. Není však ničím nečekaným, projevuje se už např. v Mk 3, 12³.

Uzdravení – a co potom?

Bar-Timaiovi Kristus nabídl splnění jednoho přání. Jaké bychom vyslovili my? Bar-Timaios žádá o zrak. Chce vidět. Je to málo, když mohl žádat o světový mír? Je to hodně, když bez zraku vnějšího je člověk outsiderem společnosti dodnes? Když bez vnitřního zraku člověku nepomůže ani sebelepší optické vnímání?

A Ježíš... neudělá nic. Ježíš Bar-Timaia neuzdravil. Žádné „chci, vid“ jako tomu bylo u malomocného v Mk 1, 40-45. Žádné braní za ruku a pozvedání jako v Mk 1, 29-39. Žádné sliny na rtech, prsty v uších a zvolání k nebi jako v Mk 7, 32-37. Ježíš jakoby nereagoval na Bar-Timaiovo přání svým: „Jdi, tvá víra tě zachránila“.

Opravdu už nejsme v „Galileji pohanů“. Nejsme ani ve skutečně pohanských oblastech Týru a Sidonů, Gerasy či za Genezaretským jezerem. Konečně se dostává do popředí zvěsti o Ježíšovi to nejpodstatnější: Tvá víra tě zachránila. Protestant opět dobře rozumí a chápe – *sola fide* (pouhou vírou). Pouhou vírou získáváme spásu nabídnutou z Boží milosti. Žádné úkony a obřady nejsou nezbytné. Jsou dobrou pomocí, ale nejsou nezbytné.⁴

Bar-Timaios po svém prohlédnutí tedy jde. Ale za Ježíšem. Mohl jít kamkoliv, ba dokonce ho Mistr i poslal vlastně pryč („Jdi!“;

³ „A velmi jim přikazoval/velmi jim vyčinil, aby ho nečinili známým.“

⁴ Avšak žádný člověk nedokáže věřit pravdu sám, bez rozhovorů, bez studia literatury, bez obřadů a širšího společenství. Člověk sám nebo v úzkém kruhu velmi rychle podléhá nejrůznějším bludům.

v řečtině sloveso znamenající „odejít“). Přesto si vybral následování Ježíše.

Uzdravuje víra?

V českých překladech Lukášova podání evangelijní zvěsti nalezneme přeformulovanou Markovu výpověď: Víra tvá tě uzdravila. Toho se chytli nepoučení charismatici a evangelikálové. A místo hledání významu, srovnávání s dalšími synoptiky a dalších částí exegeze z toho vyvodili, že stačí věřit a modlit se a nemusíme k doktorovi. Bohužel.

Takový postoj je, prosím, zcela bludný. Lukáš užívá naprosto totožné slovo jako Marek!!!!!!!!!! Užívá řecké σωζω (čti: sódzó), které znamená „zachránit“. V řečtině Ježíšovy doby a místa pak spíše ve smyslu „spasit“. Tedy nejen zachránit jednorázově při nějaké události, ale také existencitálně, před Bohem, celoživotně.

Bible skutečně není Božím slovem. Ani v originálech (vzpomeňme, kolik chyb obsahuje jen tento oddíl!). A tím méně pak v překladech. Bible se Božím slovem *stává*. Skrze studium, rozhovor a působení Ducha svatého se Bible Božím slovem *stává*. Neberme Bibli doslova. A buďme opatrní na překlady, které užíváme.

Evangelikálové, kteří vzali vážně slova o „uzdravující víře“ způsobili úmrtí desítek, ne-li stovek lidí. Dodnes jsou ve světě společenství, která zakazují chodit k lékaři. Stačí věřit a modlit se. A když pak takovým rodičům zemřelo např. na neléčený zápal plic dítě, bylo jim ještě vyčiněno, že „málo věřili“.

Bible *není* Božím slovem (o opak usiluje luteránská ortodoxie 17. století). Bible se Božím slovem *stává*. Zvěst a pravdu o Bohu a světě je nutné v Písmu hledat. Je nutné se namáhat. Je nutné o něm hovořit s odborníky a číst literaturu. Což máme obojí prostředkováno třeba na biblických hodinách. Jinak se každý člověk „ustřelí“. Každý člověk „ujede“. Protože člověk je tvor sobecký a sebestředný. Pravda o Bohu a Kristu je druhořadá proti tomu, co potřebuji a chci. A chci mít lepší život, uzdravit se, pohodlnější život atd. Což je nápadně podobné chování mnoha

nemocných vůči Ježíšovi (zejm. příběh o deseti malomocných v Lk 17, 11-19; tam znovu „víra tvá tě zachránila!“).

Dobrý psychický (česky: duševní!) stav samozřejmě pomáhá nejen při kterékoli léčbě. A důvěra v Boží sliby je účinný balzám pro duši. Stejně jako znalost biblických oddílů, křesťanské společenství jehož jsem členem nebo vzpomínky na jednotlivé události Boží záchrany. V tomto ohledu je však přínosem také čisté a příjemné prostředí u lůžka, možnost si číst nebo poslouchat hudbu atd.

Víra sama o sobě neuzdravuje. Uzdravit může pouze Hospodin. A všichni velmi dobře víme, jak výjimečně se Hospodin rozhoduje vlomit se do tohoto světa tak, aby uzdravil ze slepoty nebo rakoviny. Stejně jako dobře víme, že *každé* uzdravení je Boží milost. Člověk sám o sobě může zemřít na kteroukoli nemoc!

Závěr

Zachraňuje to, oč prosil Bar-Timaios. To, oč křičel na celé kolo. Zachraňuje Boží milost. Hospodinovo smilování. Ne naše jednání. Naše víra neovlivňuje, zda jsme vykoupeni Kristovou smrtí a vzkříšením. Naše víra ovlivňuje naše chování v tomto světě. Které bude také bráno v potaz při posledním soudu.

Právě proto, že Bible *není* Boží slovo, máme ji číst pravidelně, ideálně každý den. Máme nad jejím obsahem i formou mít otázky. Máme nerozumět a lámat si hlavu. Naše čtení Písma svatého má přinášet do našeho života napětí. Protože pouze pokud je tomu v obecnosti takto, pak se nám Písmo *stává* Božím slovem. Pouze v takovém případě není nejsme pány nad ní. Ale Písmo je pánem nad námi.

To neznamená, že máme pociťovat napětí ve 100% případech, kdy Písmo čteme nebo slyšíme. Ale v obecnosti by tomu být mělo.

Rozhovor; Píseň: S31 – Úterý končí středou + Modlitba Páně

Příště: Mk 11, 1-14